

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

**Základní škola T. G. Masaryka Poděbrady, Školní 556
okres Nymburk**

Školní 556, 290 01 Poděbrady

Identifikátor školy: 600 050 629

Zřizovatel: Město Poděbrady, náměstí Jiřího 20, 290 01 Poděbrady I.

Školský úřad Nymburk, Komenského 1254, 288 00 Nymburk

Termín konání orientační inspekce: 27. března - 30. března 2000

Čj.	031 147/2000 2065
Signatura	oc6ct105

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení kvality vzdělávání

Český jazyk

Týdenní hodinová dotace odpovídá oběma učebním plánům, také členění českého jazyka na mluvnickou, literární a slohovou část je v souladu s požadavky zvoleného vzdělávacího programu. Kontinuitu výuky zajišťují předmětová komise a metodické sdružení. Plány jsou všem prostřednictvím počítače veřejně přístupné. Ze zápisů v třídních knihách vyplývá, že osnovy a jim odpovídající stanovené výukové cíle jsou plněny. Rezervy měly přípravy na jednotlivé hodiny (absence pomůcek, namnožených materiálů pro žáky se specifickými vývojovými poruchami, malá pestrost užitých metod a forem práce). V oblasti plánování a přípravy výuky byla pozitiva a negativa v rovnováze.

Personálně zabezpečují na druhém stupni výuku odborně i pedagogicky způsobilí učitelé, na prvním stupni vedle odborně i pedagogicky způsobilých vyučují také jeden učitel bez způsobilosti (studující), jedna učitelka s úplnou způsobilostí pro druhý stupeň a jedna s vysokoškolským vzděláním pro mateřské školy.

Materiální vybavení je standardní, všichni žáci mají učebnice, učitelé v některých hodinách užívají pracovní sady dalších podpůrných odborných publikací a informativní literaturu. Nadstandardní je softwarové vybavení výukovými programy. Učitelé mohou využívat knihovnu a všech možností *Informačního centra*. Pozitivem je půlení jedné hodiny týdně v českém jazyce a matematice v početnějších třídách.

Výukové prostory odpovídají psychohygienickým zásadám, třídy jsou světlé a teplé. Některé učebny jsou méně prostorné. Učební prostředí je v třídách prvního stupně a v odborných učebnách podnětné a estetické, prostředí některých kmenových tříd je však podnětné málo. V hodinách učitelé zařazovali poměrně často relaxační a tělovýchovné chvíle.

Podmínky výuky jsou celkově hodnoceny velmi dobře.

Častější střídání metod a forem práce, pestřejší organizace vyučovací jednotky a užití didaktických pomůcek byly více zaznamenány ve sledovaných hodinách na prvním stupni základní školy. Na druhém stupni byly sledované hodiny spíše metodicky chudé - řízený rozhovor, v němž dominoval verbální projev učitele, třikrát byly užity slovníky, třikrát měli vyučující připravené namnožené materiály, avšak nejčastější formou práce bylo užití tabule a křídly, sešitu a učebnice. Ve sledovaných hodinách nebyly zadávány diferencované úkoly pro žáky se specifickými vývojovými poruchami. Individuální přístup byl však uplatňován. Sporadicky byla zařazována samostatná práce žáků. Pouze v hodinách vynikajících a velmi dobrých bylo zaznamenáno činnostní učení žáků. V organizaci, metodách a formách práce zaznamenala inspekce citelně slabá místa.

Vstupní motivační metody byly důsledněji zařazovány na prvním stupni, na druhém byli žáci seznámeni s programem hodiny. Opakování učiva mělo návaznost na předcházející látky, převládalo však všestranné procvičování. Ve sledovaných hodinách byli žáci zkoušeni sporadicky, byli však často povzbuzováni, učitelé si zpětnou vazbou ověřovali pochopení zadávaného učiva. Hodnocení mělo převážně pozitivní charakter. Motivace a hodnocení měly průměrnou úroveň.

Ve všech sledovaných hodinách byla inspekcí zaznamenána dobrá, klidná pracovní atmosféra, učitelé nemuseli řešit nežádoucí projevy žáků. Komunikace byla vstřícná a přiměřeně

tolerantní. Učitelé vyvíjeli snahu zlepšit komunikativní schopnosti žáků. Komunikace a interakce měly spíše nadprůměrnou úroveň.

Školní inspektoři sledovali výuku českého jazyka na prvním i druhém stupni celkem v osmnácti hodinách. Z nich měly dvě zhlédnuté hodiny citelně slabá místa, jedenáct hodin bylo průměrných, tři hodiny velmi dobré a dvě vynikající. Celkově je úroveň kvality vzdělávání v českém jazyce hodnocena průměrně.

Cizí jazyky

Ve škole se vyučuje dvěma cizím jazykům - německému a anglickému. Převládá jazyk anglický - vyučuje se celkem 66 hodin týdně, německý jazyk jen 39 hodin. Časová dotace obou jazyků odpovídá zvolenému vzdělávacímu programu. Ve třech třídách (VII. C, VIII. C a IX. C) se vyučuje podle učebního plánu základní školy s rozšířeným vyučováním jazyků tzn. dva cizí jazyky v týdenní dotaci šest hodin počínaje 6. ročníkem. Rovněž v těchto třídách je učební plán dodržen. Členění učiva v hospitovaných hodinách odpovídalo osnovám. Jako nadstandard nabízí škola výuku německého a anglického jazyka formou zájmových útvarů pro žáky 1.- 3. ročníku. Ve škole se vyučuje podle několika různých učebnic, plnění osnov je však garantováno předmětovou komisí a časově-tématickými plány, jež jsou mj. i v počítačové verzi a veřejně přístupné ve sborovně. O žácích se specifickými vývojovými poruchami učení jsou všichni vyučující cizích jazyků informováni, žáci jsou zohledňováni jak v požadavcích, tak v klasifikaci; v individuálně zpracovaných vzdělávacích plánech je navržen i konkrétní přístup k nim. Péče o tyto žáky však byla ve zhlédnutých hodinách různorodá, zvolené metody a formy práce dávaly většinou malé šance k jejich uplatnění. Plánování a příprava měly spíše nadprůměrnou úroveň.

Cizím jazykům vyučuje devět učitelů a učitelek, z nichž pět má požadovanou kvalifikaci pro jejich výuku. Pět z nich se systematicky vzdělává buď formou dalšího vzdělávání v průběhu školního roku, či v letních jazykových školách, v Goethově institutu v Praze, zejména však v Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Poděbradech, oddělení cizích jazyků INTEX. Nedostatek metodické přípravy u učitelů s jiným než pedagogickým vzděláním je tak částečně eliminován. Škola má zřízeny dvě pracovny cizích jazyků - jejich vybavení však zcela neodpovídá požadavkům na funkční pracovnu - chybí především volně přístupná literatura, zvláště slovníky. V polovině z deseti hodin klasického stylu použili učitelé magnetofon k poslechu originálního textu a práci s ním, rovněž v pěti hodinách byly použity cizojazyčné časopisy. Jinak žáci pracovali s běžnými pomůckami jako jsou učebnice, sešity, tabule, obrázky; práce se slovníky byla zaznamenána jen ve dvou hodinách. Didaktické pomůcky byly používány především vyučujícími anglického jazyka. Za zmínku stojí dvě hodiny anglického jazyka vyučované v počítačové pracovně. Vedení školy i vyučující využívají pravidelně a často možnosti práce na počítačích - výuka umožňuje individuální volbu pracovního tempa, využívá se při ní audiovizuálních metod a forem práce (při použití sluchátek), umožňuje i globálnější pojetí výuky. Obě zhlédnuté hodiny hodnotí inspekce velmi pozitivně. Psychohygienické zásady ve všech sledovaných hodinách včetně stavby rozvrhu byly dodrženy. Ve třídě VII. C se vyučuje v pondělí až středu pouze anglický jazyk, ve středu až pátek jazyk německý. Podmínky výuky jsou celkově hodnoceny průměrně.

Všechny sledované hodiny byly připravené, měly zřetelný cíl. Metodicky zdařilejší byly hodiny anglického jazyka. Výuka obou jazyků však vesměs postrádala (kromě jedné hodiny anglického jazyka ve třídě VIII. A) vnitřní diferenciaci, skupinová práce či práce dvojic se rovněž vyskytovaly zřídka, převládala frontální výuka, byť stavba hodiny byla pestrá. Ve vyučování dominovala složka konverzační nad písemnou. Individuální přístup k prospěchově slabým žákům či žákům se specifickými poruchami učení a chování zatím není

samozřejmostí. V tomto směru si vedly lépe učitelky anglického jazyka. Organizace, metody a formy práce měly průměrnou úroveň.

Učitelky se snažily používat při výuce motivačních metod - především forma úvodní motivace byla častá, rovněž tak motivace pochvalou. Hodnocení žáků bylo prováděno průběžně, vždy slovně, ve třech hodinách učitelky klasifikovaly (aktivity, referát, test). Hodnocení bylo zaměřeno pozitivně, tj. nejen na prosté hledání chyb a neúspěchů. Pochvala jakožto stimulující prvek byla často používána. Určité nedostatky byly v individuálním přístupu k problémovým žákům či dětem s vývojovými poruchami učení a k diferencovanému zadávání úkolů. Motivace a hodnocení měly průměrnou úroveň.

Úroveň jazykových dovedností dětí zatím příliš neumožňuje delší a plynulejší komunikaci v cizím jazyce, zvláště v jazyce německém. Učitelky se snažily v tomto smyslu respektovat míru znalostí a vědomostí dětí, volily přiměřené otázky odpovídající úrovni žáků. Ve všech hospitovaných hodinách byla komunikace učitel - žák založena na vzájemné důvěře a spolupráci a odehrávala se většinou ve vyučovaném jazyku. Žáci měli k výuce vesměs pozitivní vztah a touhu jazykově se vzdělávat, zvláště v nižších ročnících a ve třídách s rozšířenou výukou jazyků, především ale při práci na počítačích. Úroveň komunikace a vzájemné interakce vykazuje pozitiva a negativa v rovnováze.

Z dvanácti zhlédnutých hodin byly dvě hodiny hodnoceny jako vynikající, tři jako velmi dobré, šest jako průměrných, pouze jedna hodina měla citelně slabá místa.

Výuka cizích jazyků je celkově hodnocena jako průměrná.

Dějepis

Předepsaná časová dotace tohoto předmětu je dodržena. Rozložení učiva do jednotlivých ročníků odpovídá učebním osnovám zvoleného učebního programu. Kontrolou zápisů v třídních knihách za školní rok 1998/1999 bylo zjištěno, že v IX. ročníku nebyly naplněny učební osnovy (v 9.A a 9.C skončila výuka dějepisu u tématu Únorový převrat). Ředitel školy nařídil zpracování časově tematických plánů. Ty svým obsahem odpovídají osnovám, v některých případech ale zcela zjevně nemohou mít pro vyučujícího praktický význam (vzhledem ke stručnosti a absenci časového rozložení učiva). Dlouhodobé plánování výuky dějepisu a aktuální příprava sledovaných vyučovacích hodin bylo průměrné.

Dějepis je ve škole vyučován dvěma vyučujícími, přičemž jedna z učitelek má požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilost pro výuku dějepisu, druhá pouze pedagogickou. Personální podmínky pro výuku dějepisu jsou průměrné.

Materiálně-technické zabezpečení výuky obou předmětů je průměrné. Výuka dějepisu ve sledovaných hodinách probíhala v různých kmenových učebnách. Učební pomůcky byly používány jen velmi málo. Učitelé využívali učebnice, v některých případech také vhodně volili ukázky z doplňující literatury. Bylo také zaznamenáno využití materiálů získaných z internetu (Norimberské zákony). Z didaktické techniky bylo účinně využito videorekordéru.

Organizace, formy a metody práce ve sledovaných hodinách vycházely z témat, která byla probírána. Struktura jednotlivých hodin většinou odpovídala věku žáků a cílům, kterých hodlali učitelé dosáhnout. V hodinách, které byly hodnoceny jako velmi dobré a vynikající, se objevovala samostatná práce, činnostní prvky a také bylo použito vhodně volených referátů i práce s mapou. Rovněž byla zaznamenána diskuse na některá aktuální témata (vydání Mein Kampf, návštěva papeže Jana Pavla II. v Izraeli). V hodinách průměrných a ještě vyhovujících naopak převládala práce frontální, s velmi malým podílem činnostních prvků. V některých hodinách opakovacího charakteru bylo použito pouze jediné formy práce a hodina se tak stávala jednotvárnou. Vyučovací čas byl ve většině sledovaných hodin využíván efektivně.

V interpretaci dějepisného učiva se neobjevovaly věcné chyby a učitelé prokazovali odbornou fundovanost a připravenost. V organizaci, metodách a formách práce ve sledovaných hodinách byla shledána převaha pozitivních zjištění.

Ve sledovaných hodinách se učitelé snažili motivovat své žáky obsahem i užívanými metodami, využívali aktuálních událostí a praktických zkušeností žáků. Učivo bylo v závěru sledovaných hodin zpravidla efektivně zopakováno a shrnuto. Hodnocení žáků bylo zejména v opakovacích hodinách výstižné, přiměřené jejich výkonu a zřetelně zdůvodněné. Sebehodnocení a hodnocení prostřednictvím spolužáků zaznamenáno nebylo. Motivace a hodnocení žáků má nadprůměrnou úroveň.

V hodinách bylo patrné, že učitelé a žáci mají mezi sebou převážně pozitivní vztahy, úroveň spolupráce a komunikace mezi učiteli a žáky a mezi žáky navzájem je hodnocena jako nadprůměrná.

Ve sledovaných hodinách byla výuka dějepisu celkově hodnocena jako spíše nadprůměrná, s převahou pozitivních zjištění a pouze s drobnými nedostatky.

Matematika

Ve všech jedenácti sledovaných třídách (13 vyučovacích hodin) je matematika vyučována v dotacích, které odpovídají schváleným vzdělávacím plánům. Ve všech ročnících druhého stupně již škola zavedla jeden učební plán. Na počítačích zpracované a volně přístupné tematické plány učiva zajišťují kontinuitu výuky a splnění učebních osnov, méně zřetelné je v nich časové rozvržení učiva. V dlouhodobějším plánování (koordinace mezi ročníky, roční tematické plány) převažují pozitiva nad negativy. Konkrétní příprava jednotlivých vyučovacích jednotek byla na různé úrovni. Všechny hodiny měly učitelem promyšlenou stavbu co do obsahu probírané látky, sledu jednotlivých kroků a metod. Na prvním stupni je pravidlem připravená tabule, součástí výuky matematiky ve všech třídách je využití počítačové techniky (počítačové pracovníky, v poslední době i jednotlivé počítače umístěné ve třídách). Časté je využití namnožených pracovních listů, zhruba v polovině sledovaných hodin se žákům do lavic dostaly názorné pomůcky, modely apod. Rezervy byly zejména v časovém rozvržení, polovině hodin chyběl závěr s aktivním shrnutím, zobecněním, zopakováním a pamětným zvládnutím látky. Jen velmi málo příprava zohledňovala práci s žáky s vývojovou poruchou učení. Ze zápisů v třídních knihách i z obsahu sledovaných hodin se v některých třídách kumulují v jednom sledu výhradně opakovací a procvičovací hodiny. V konkrétní přípravě vyučovacích hodin jsou pozitiva a negativa v rovnováze. Celkově je plánování a příprava velmi dobrá.

Všichni učitelé matematiky mají požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilost, personální podmínky jsou velmi dobré. To se pozitivně promítá do kvality výchovně-vzdělávacího procesu. Výuka probíhá v kmenových třídách, které si učitelky na prvním stupni přizpůsobují specifickým požadavkům předmětu, na druhém stupni jsou podmínky pro matematiku v tomto ohledu horší. Úroveň učebního prostředí je v jednotlivých třídách rozdílná. Dále jsou využívány počítačové pracovníky se síťovým propojením a bohatým programovým vybavením. Nadstandardní je rovněž již započatý proces rozmístění počítačů do tříd. Jiná didaktická technika použita nebyla. Psychohygienickým zásadám (kvalitě a účelnosti vybavení učebny, členění hodiny, relaxaci, tempu výuky) je vyšší pozornost věnována na prvním stupni. Psychohygienické podmínky jsou průměrné. Celkově mají podmínky nadprůměrnou úroveň.

Ve třinácti sledovaných hodinách byly značné rozdíly v kvalitě jejich organizace a v efektivnosti použitých metod. Přínosné je dělení některých tříd pro výuku matematiky a českého jazyka na dvě skupiny, ne ve všech případech ale bylo této skutečnosti efektivně

využito. ČŠI zaznamenává vynikající výuku s úspěšným naplněním cílů programu obecné školy, základní školy, s činnostním charakterem výuky, s využitím aktivních metod získávání poznatků a dovedností, se systémovým rozvojem klíčových a průřezových kompetencí. Využitím počítačové techniky je rozvíjena funkční gramotnost a je individualizováno procvičování učiva. Na prvním stupni byly četné prvky dramatické výchovy, práce je organizována ve skupinách apod. Ve zdařilých hodinách na druhém stupni učitelé navozují problémové momenty, vedou žáky k přesnému vyjadřování, vysoký je podíl samostatné práce. Naopak ČŠI sledovala i hodiny s frontálním přístupem, hodiny s úzkou škálou metod a s metodickými nedostatky (absence logické návaznosti, přílišná abstraktnost). Rezervy jsou v účinnosti a efektivitě zpětných vazeb, v systémové práci s chybou. Převažují však hodiny hodnocené jako vynikající a velmi dobré, proto byly celkově organizace, formy a metody velmi dobré.

Veškerá sledovaná výuka probíhala v příznivé atmosféře vzájemného respektování dohodnutých pravidel. Motivační aspekty jsou zřetelnější na prvním stupni, kde je využívána nejen vstupní motivace, ale časté je i povzbuzení, posilování sebedůvěry. Střídání činností, zapojování mnoha smyslů, kooperativní metody, zajímavé úlohy jsou vhodnými motivačními činiteli. Z tohoto pohledu v méně zdařilých hodinách se učitel příliš spoléhá na motivaci vázanou na vyučovací látku, na vlastnosti používaných učebnic apod. Hodnocení je časté jak v průběhu hodin slovními vyjádřeními, tak klasifikací. V oblasti motivace a hodnocení jsou pozitiva a negativa v rovnováze.

Vztah učitel – žák je bezproblémový. Komunikace je otevřená, podporovány jsou věcné dotazy žáků, vítány jsou alternativní postupy a návrhy. Učitelé nezapomínají na ovlivňování úrovně komunikace ve skupině. Kvalita mluveného českého jazyka (učitele i vyžadovaného a tolerovaného žákům) je různá. Interakce a komunikace ve výuce matematiky je celkově velmi dobrá.

Předmět sledovali školní inspektoři ve třinácti hodinách. Z nich měly dvě citelně slabá místa, tři byly průměrné, šest velmi dobrých a dvě vynikající. Celkově je úroveň sledované výuky matematiky velmi dobrá.

Fyzika a chemie

Zařazení obou předmětů do učebních plánů odpovídá realizovanému vzdělávacímu programu. Ve všech ročnících jsou každému z předmětů věnovány dvě hodiny týdně. Ve volitelné části učebního plánu není ani jeden z předmětů zastoupen. Předložené tematické a časové plány učitele odpovídají svým obsahem učebním osnovám obou předmětů a zahrnují všechny cílové okruhy učiva. Při jejich naplnění by nemělo dojít k obsahové duplicitě v ročnících či předmětech. Do tematických časových plánů jsou včleněny také laboratorní práce, v současné době byly splněny podle tohoto časového harmonogramu. Aktuální příprava na sledované vyučovací hodiny měla velmi dobrou úroveň.

Výuka obou předmětů je zajištěna učiteli, kteří splňují podmínky odborné i pedagogické způsobilosti, personální zajištění výuky je proto vynikající. Další vzdělávání probíhá především na okresní úrovni a představuje maximálně účast na jedné až dvou vzdělávacích akcích za školní rok.

Materiálně-technické podmínky se od poslední inspekce v roce 1997 nezměnily a jsou stále velmi dobré. Pro výuku obou předmětů jsou zřízeny odborné pracovny s běžným a funkčním vybavením. Nadstandardní je chemická laboratoř. Učební pomůcky jsou doplňovány průběžně podle požadavků vyučujících.

Struktura sledovaných vyučovacích hodin byla stanovena promyšleně, v hodinách převládá

výklad učitelů s ilustračními demonstračními pokusy. Spíše ojediněle se však při výuce vycházelo z poznatků získaných praktickými činnostmi žáků, z jejich vlastního experimentování, čímž byl vytvářen spíše malý prostor pro samostatné aktivní učení. V některých hodinách byly zařazeny frontální žákovské pokusy. Hodiny měly až na ojedinělé výjimky jasně vymezený cíl. Žáci zpravidla věděli, co se od nich očekává a k čemu výuka směřuje. Zřejmá a pozitivní byla snaha propojovat praktické zkušenosti žáků s teorií předmětu, budovat komplexnější vědomost využitím mezipředmětových souvislostí. V žádné ze zhlédnutých hodin nebyly zaznamenány věcné chyby. Organizace výuky, použité metody a formy práce byly lépe hodnoceny v hodinách fyziky, hodiny chemie byly postaveny převážně na verbálních a činnostních aktivitách učitele. Občas chyběla reakce učitele na aktuální stav ve třídě (např. po zadání samostatné práce v průběhu ústního zkoušení většina žáků zadaný úkol neřešila, žáci neumí vyhledávat informace z tabulek, ze školních sešitů, z učebnic, které by jim mohly při řešení úkolu pomáhat a pokud jim není řešení ihned jasné, na úkol rezignují). V organizaci, metodách a formách práce byly zaznamenány klady i negativa, jejich četnost byla zhruba v rovnováze.

Některé sledované hodiny postrádaly vstupní či průběžnou motivaci. Pozitivně působila poměrně častá pochvala. Prověřování učiva (pokud bylo do sledovaných hodin zařazeno) bylo prováděno klasickou metodou ústního zkoušení, hodnocení výkonu bylo přiměřené, veřejně komentované. V závěru některých hodin chybělo hodnocení výkonu jednotlivých žáků i třídy. Úroveň motivace odpovídala aktivní účast žáků ve výuce, zvláště při hodinách chemie byli žáci většinou pasivní. Úroveň hodnocení a motivace žáků ve sledovaných hodinách byla průměrná. Ve škole je zajišťována péče o talentované žáky, mimo přípravy na oficiální soutěže probíhá také řada dalších aktivit, které vedou tyto žáky ke studiu dalších učebních textů, jež jim napomáhají řešit problémové úlohy. Žáci jsou k této činnosti motivováni školní soutěží, v některých případech je prováděno vyhodnocování úspěšnosti jednotlivců, jindy týmů. Vystavené práce žáků svědčí o využívání informací nejen z různých odborných publikací, ale také z internetové sítě.

Žáci měli ve sledované výuce spíše málo příležitostí pro spolupráci a komunikaci ve skupině, a to pouze v hodinách s frontálními žákovskými pokusy. Poměrně volně probíhala verbální komunikace mezi učiteli a žáky ve výkladových částech hodin, které byly zpravidla vedeny metodou heuristického rozhovoru. Žáci mohli vyslovovat názory po demonstračních pokusech, řízení diskuse učitelem bylo lépe zvládnuto v hodinách fyziky, v hodinách chemie se do ní zapojovalo jen velmi málo žáků. Komunikativní dovednosti ve verbálním projevu byly i u nejstarších žáků spíše slabší, žáci jen obtížně formulovali souvislejší a věcně správné odpovědi. Často byl problém ve způsobu kladení otázky učitelem tak, že její formulace žáky nutila k jednoslovné odpovědi. V některých hodinách byl kontraproduktivní již zmíněný značný verbalismus učitele. Interakce a kooperace ve výuce obou hodnocených předmětů měly průměrnou úroveň.

Ve výuce fyziky a chemie byla zjištěna mnohá pozitiva, ale také bylo zaznamenáno větší množství negativních zjištění, proto je celkově hodnocena průměrně. Pozitiva byla ve větší míře shledána ve výuce fyziky. Ze sedmi sledovaných sedmi hodin měla jedna citelně slabá místa, dvě byly velmi dobré a čtyři průměrné.

Prvouka, přírodověda, vlastivěda

Plánování a příprava výuky sledovaných předmětů vychází ze zvoleného vzdělávacího programu. Týdenní časová dotace předmětů v rozvrhu hodin je v souladu se stanovenou

normou. Učební osnovy nejsou porušovány. Probírané učivo odpovídalo obsahům časově tematických plánů. Kladem některých hodin bylo neformální seznamování s učivem z oblasti dopravní výchovy a výchovy ke zdravému životnímu stylu. Kontinuita výuky v jednotlivých ročnících je sledována vedením školy. Do značné míry ji ovlivňuje výběr ucelených řad učebnic a učebních textů. Plánování a příprava na jednotlivé hodiny byly spíše nadprůměrné.

Z osmi hospitovaných hodin bylo šest (75 %) vedeno pedagogicky a odborně způsobilými pedagogy. Osm tříd prvního stupně je umístěno v samostatné budově, kde prostorové podmínky odpovídaly počtu žáků ve třídách. Většinou byly učebny vybaveny udržovaným starším nábytkem, jejich estetický dojem zvyšovaly pěkné výtvarné práce žáků. V každé třídě měli žáci možnost využívat oddychové kouty s koberci. Část používaných didaktických pomůcek si vyučující zhotovili sami včetně nakopírovaných materiálů. Kromě jedné hodiny byl ve velké míře používán obrazový materiál. Opakování učiva v jedné hodině zefektivnilo použití zpětného projektoru, ve třech vyučovacích jednotkách využití počítače.

Psychohygienické zásady výuky vyučující respektovali v převážné většině hospitovaných hodin. Výraznější relaxační činnosti nezařadila jedna vyučující, nedostačující byla výchova k návykům správného sezení při psaní. Celkově jsou podmínky hodnoceny jako velmi dobré.

Ve většině hodin byla výuka metodicky a didakticky promyšlená, struktura hodin odpovídala věku žáků a stanoveným výukovým cílům. Kladem těchto hodin bylo efektivní využití hry jako účinné vyučovací metody a zadávání úkolů problémovým způsobem při skupinové práci. Při řízeném rozhovoru měli žáci možnost vyjadřovat svoje názory a zkušenosti. Učitelé cíleně sledovali jaké komplexnější vědomosti mají žáci dosáhnout, jak dokáží aplikovat teoretické poznatky. V polovině sledovaných hodinách pracovali žáci aktivně s různými zdroji informací, příkladná v tomto směru byla koncepce výuky přírodovědy v pátém ročníku. Při samostatné práci byly respektovány individuální schopnosti žáků. Ve dvou hodinách byla výuka vedena klasickým způsobem s dominantní rolí učitelky. Na závěrečné shrnutí a zopakování nově získaných poznatků nebyl v závěru hodiny dostatečný časový prostor. Organizace, metody a formy práce měly nadprůměrnou úroveň.

Do všech hodnocených hodin vyučující zařadili vstupní motivační metody různého rozsahu a kvality. Od pouhého seznámení s programem hodiny po účelné a zajímavé využití ukázky literárního textu, básničky, mezipředmětových vztahů. Působivou průběžnou motivací byly herní, soutěživé prvky a dramatická výchova. Při hodnocení výsledků práce žáků se vyučující nezaměřovali jen na nedostatky, ale používali pochvalu, často s citovým zabarvením. Frekvence známek v žákovských knížkách a notýscích odpovídala většinou charakteru předmětu. Výchova k sebehodnocení byla zaznamenána sporadicky. Motivace a hodnocení měly průměrnou úroveň.

Vzájemná komunikace žáků a vyučujících byla založena na vzájemné akceptaci. Atmosféra hodin se vyznačovala důvěrou a přiměřenou tolerancí, trpělivým přístupem k žákům a často laskavostí. Dobré výsledky vzájemné komunikace mezi žáky poskytovala práce ve skupinách. Komunikativní dovednosti nebyly dostatečně rozvíjeny, ve většině hodin byly tolerovány jednoslovní odpovědi a výrazy obecné češtiny. Ve třech hodinách nebyl diskusi poskytnut dostatečný prostor. Písemný projev vyučující soustavně sledují. Žáci převážně projevovali pozitivní vztah k výuce. V oblasti komunikace byla pozitiva a negativa v rovnováze.

Z osmi zhlédnutých hodin byly dvě hodnoceny jako průměrné a šest hodin bylo nadprůměrných. Celkově měla výuka prvouky, přírodovědy a vlastivědy ve sledovaných hodinách velmi dobrou úroveň.

Hodnocení kvality vzdělávání

Školní inspektoři sledovali výuku celkem v šedesáti třech hodinách. Úroveň kvality jednotlivých předmětů a bloků byla hodnocena následovně:

Velmi dobře: dějepis, matematika a blok prvouky, přírodovědy a vlastivědy,

Průměrně: český jazyk, cizí jazyky a blok fyziky a chemie.

Celkově hodnotí Česká školní inspekce úroveň kvality vzdělávání průměrně.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Ředitel školy si v oblasti **plánování** stanovil dlouhodobé i krátkodobé úkoly, zpracoval koncepci výchovně-vzdělávacího procesu i materiálně-technického zabezpečení provozu školy. V současné době se ve škole vyučuje v prvním až pátém ročníku podle vzdělávacího programu *Obecná škola čj. 12 035/97-20*, při zpracovávání ročního plánu byl tento program znovu se všemi vyučujícími prodiskutován, vyhodnocen a přijat. Na druhém stupni se učí dle vzdělávacího programu *Základní škola čj. 16 847/96-2 ve smyslu úprav a doplňků čj. 25018/98-22*. Vždy jedna ze tříd sedmého, osmého a devátého ročníku ukončuje vzdělávání podle programu *Základní škola – rozšířená výuka jazyků čj. 16 847/96-2*. Od rozšířeného vyučování cizích jazyků škola postupně sama ustoupila především vzhledem k obtížnému personálnímu zabezpečování výuky. Učební plány jsou dlouhodobě rozpracovány. Cizí jazyky se vyučují dva – německý a anglický, nabídka volitelných a nepovinných předmětů je dostatečná a pestrá. Všichni učitelé zpracovávají časově-tematické plány. Jejich úroveň je velmi rozdílná, v některých případech jsou zcela formální. Pro osmdesát žáků se specifickými vývojovými poruchami má škola vypracovány individuální vzdělávací plány, v deseti skupinách ambulantních nácviků pracují proškolené učitelky se 75 žáky.

V materiální oblasti patří k prioritám projednávat a hledat konsensus se zřizovatelem v otázce rekonstrukce tělocvičny, kterou škola s téměř devíti sty žáky nutně potřebuje. Vedení plánuje i další zlepšení ve vybavenosti školy a stavební úpravy suterénu.

Velkou pozornost věnuje vedení školy mimoškolním akcím a aktivitám, především v rámci protidrogové prevence. Téměř sto padesát kulturních a společenských akcí, účast žáků v třiceti sportovních soutěžích, dvou akademiích a další zájmové činnosti za minulý školní rok dokladuje, že jde o systémovou práci. Škola také zpracovala svůj vlastní projekt *Zdravá škola*. Žádost o schválení spolu se zdůvodněním programu již byla jednou předběžně projednána a v současné době očekává škola stvrzení od Státního zdravotního ústavu Praha. Na projektu se podílel tým pracovníků školy.

Podstatnou částí plánů ředitele je i stále zlepšování materiálně-technického vybavení školy výpočetní technikou a následně další proškolení učitelů v práci s novým softwarovým vybavením výukovými programy a zlepšení počítačových uživatelských schopností jednotlivých pracovníků. S výpočetní technikou se ve škole pracuje již od roku 1994, obě učebny informatiky se soustavně dostávají na vyšší technickou úroveň. Mezi krátkodobé plány patří i dokončení třetí učebny informatiky v odloučené budově v Budovcově ulici. Koncepční záměry ředitel realizuje, při předcházející komplexní inspekci bylo v plánu vybudování informačního centra. Centrum je v současné době funkční, v odpoledních hodinách se zde žáci vzdělávají či relaxují, ve třech místnostech mají možnost využívat počítače, knihovnu a audiovizuální techniku.

Plánování je pojato jako ucelený systém plánů – koncepčních, materiálně-technických,

kontrolních i informačních. Nedostatky jsou pouze drobné a formální.

Organizační struktura, kompetence a pravomoci jednotlivých vedoucích pracovníků jsou podrobně zpracovány v organizačním řádu školy. Ředitel školy přímo řídí práci svých zástupců, výchovné poradkyně a dohlíží na ekonomickou agendu školy. Zástupkyně ředitele odpovídá za práci druhého stupně a zástupce ředitele má ve své kompetenci stupeň první. Zástupkyně ředitele školy je zároveň statutárním zástupcem.

Škola má zpracován vnitřní řád (sestaven v intencích § 15 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů). Organizace vyučovacího dne a týdne, počty hodin a délka přestávek odpovídají vyhlášce MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů. Dále jsou zpracovány odpovídající řady tělocvičen, školní družiny a odborných pracoven. Všechny tyto dokumenty jsou neustále k dispozici, kromě písemné podoby vyvěšené v příslušných prostorách, také v počítačové podobě na vnitřní síti školy Intranet.. Ředitel školy pravidelně zpracovává také týdenní plány práce, které zveřejňuje opět nejen v písemné podobě, ale také v podobě počítačové. Téměř vše, co ve škole vzniká a je součástí funkčního informačního systému školy, se objevuje zároveň ve vnitřní počítačové síti. Vyučující jsou vedeni k tomu, aby počítače využívali a zdokonalovali se v práci s nimi. Časově tematické plány ředitel školy nařídil zpracovat, jejich struktura nařízena nebyla. Kontrola těchto plánů byla provedena na začátku školního roku a průběžně také prostřednictvím metodického sdružení a předmětových komisí.

Pedagogická rada je poradním orgánem ředitele školy a schází se v pravidelných intervalech. O jednání pedagogické rady jsou zpracovávány stručné a přehledné zápisy. Významným pomocníkem vedení školy jsou předmětové komise a metodické sdružení prvního stupně. Zápisy o jejich jednáních jsou vedeny.

Rodiče jsou informováni o chování a prospěchu svých dětí prostřednictvím žákovských knížek a třídních schůzek. Po předem sjednané dohodě mohou navštívit pedagogické pracovníky školy i v jiných termínech. O ustavení rady školy není mezi rodiči zájem. Sdružení rodičů a přátel školy je registrováno u MV ČR, má vlastní účet. Spolupráce s ostatními subjekty (zřizovatel, školský úřad atp.) je dobrá.

Prezentace školy na veřejnosti má vysokou úroveň. Na začátku školního roku dostává každý žák zpravodaj o škole, který obsahuje konkrétní podrobné informace o škole pro nový školní rok. Kromě toho dvakrát ročně vychází školní časopis s názvem *Školní svět*, na jehož tvorbě se podílejí i žáci školy. Práce žáků z literární a výtvarné oblasti jsou také součástí výroční zprávy. Škola pořádá dvakrát ročně akademii, dále se uskutečňují sportovní dny a různá vystoupení při vhodných příležitostech.

Obsah výroční zprávy o činnosti školy a hospodaření ve školním roce 1998/1999 je v souladu s požadavky § 17e odstavce 2 zákona 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Žákům prvního ročníku jsou v souladu s nařízením vlády č. 15/1994 Sb., o bezplatném poskytování učebnic., učebních textů a základních školních potřeb, ve znění pozdějších předpisů, bezplatně poskytovány učebnice, učební texty a základní školní potřeby v hodnotě 200 Kč na žáka a školní rok. **Organizování** hodnotí ČŠI jako nadprůměrné s převahou pozitivních zjištění.

Při řízení školy ředitel uplatňuje ve fázi plánování styl participativní a kooperativní. Vedením a osobním příkladem se snaží stimulovat aktivitu svých podřízených, s nimiž jedná jako s partnery. Při realizaci plánů se nevyhýbá některým autokratickým řídicím prvkům. Z pozorování prostředí a atmosféry ve škole bylo patrné, že převažuje zaměření ředitele na výsledky školy. Je náročný na kvalitu práce učitelů se žáky. Má dobrou představu o procesu

postupného zlepšování kvality. Snaží se zajišťovat rovnováhu mezi vnějšími požadavky a potřebami (především žáků a rodičů) a potřebami interními (učitelů a ostatních zaměstnanců školy). Školní problémy jsou zpravidla řešeny týmově, ředitel o nich s pedagogickým sborem komunikuje.

Vedení školy zajišťuje zaškolování nových pedagogických pracovníků, prokazatelným způsobem je seznamuje s organizací školy. Každoročně je v pedagogické radě opakovaně projednáván pracovní řád, organizační řád, školní řád a pravidla pro BOZP. Nastupujícím absolventům pomáhají při začlenění do pracovního procesu tzv. uvádějící učitelé a také jsou v této oblasti stanoveny úkoly pro metodické sdružení učitelek prvního stupně a předmětových komisí na druhém stupni.

Průběžné další vzdělávání se odehrává především na základě osobního zájmu jednotlivců a nejčastěji na okresní úrovni (z nabídky ŠÚ Nymburk). O tento způsob získávání informací a nových dovedností je mezi učiteli školy zájem. Mimo individuálních akcí (zpravidla oborových) se velká část pedagogického sboru zúčastnila již třikrát tzv. Dne pro pedagogický sbor (výjezdní víkendová vzdělávací akce pro školu), vedení školy také organizuje výjezdy pedagogického sboru do škol s alternativními přístupy k výuce. Interně probíhá vzdělávání v oblasti využívání výpočetní techniky ve výuce i při administrativních činnostech, pro práci s Internetem. Byly také uskutečněny hospitace skupin učitelů v mateřské škole a v gymnáziu, zaměřené na návaznost předchozího a následného vzdělávání a na začleňování budoucích či bývalých žáků školy. Při přechodu na realizované vzdělávací programy byly s učitelským sborem probrány obecné cíle těchto programů. Ředitel školy navštěvuje všechna školení v oblasti školského managementu, které pořádá buď ŠÚ Nymburk nebo Klub ředitelů okresu.

Povinná dokumentace školy a další materiály operativního řízení (úvazky učitelů, rozvrhy pohotovostí a zastupování chybějících učitelů, přehledy o prospěchu jednotlivých tříd, o účasti na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a o mimoškolních akcích, kritéria pro přiznávání nenárokových složek platu) úzce souvisejí se zpracovanými plány práce a s kontrolní činností ředitele a tvoří s nimi funkční celek. V administrativních činnostech je vedením školy využívána výpočetní technika.

Kromě výuky uplatňují někteří učitelé své specifické schopnosti, dovednosti a zájmy také při práci se žáky v době mimo vyučování, při přípravě a realizaci celé řady soutěží a kulturních akcí, při realizaci kurzů, ve dvou pěveckých sborech (a v jednom přípravném oddělení), a to i pro příchozí žáky z jiných škol. Žáci sousedních škol např. také navštěvují odborně vedenou výuku zdravotní tělesné výchovy.

Finanční odměňování jako motivační stimul má svá pravidla, která lze poměrně dobře kontrolovat z vnějšku. Rozpětí výše osobního ohodnocení pracovníků je dostatečně široké, ředitel dobře zdůvodnil u náhodně vybraných pracovníků jeho výši. Kritéria přidělování nenárokových složek platu jsou transparentní i pro zaměstnance školy. Snadno mohou kontrolovat jejich praktické užití. Ředitel klade důraz také na osobní příklad, pochvalu a poděkování za dobře vykonanou práci. Systém **vedení a motivování** pracovníků má nadprůměrnou úroveň.

Ředitel školy zapracoval systém **kontrolní činnosti** do celoročního plánu školy, jednotlivé úkoly jsou blíže specifikovány v pracovních náplních, týdenních plánech práce, záznamech z jednání apod., v obecných formulacích jsou postihnuty všechny oblasti práce školy v pracovním materiálu ředitele *Kontrolní činnost vedení školy*.

Samotný kontrolní systém zavedený ředitelem školy doznává v posledních pěti letech jen dílčí změny. Kontrola výchovně vzdělávacího procesu je nejpropracovanější. Záznamy v třídních knihách dokládají četnou hospitační činnost, je zadáváno množství společných písemných

prací, nepravidelně škola využívá i vnějších evaluačních nástrojů (KALIBRO, testy SCIO). Výsledky kontrol jsou individuálně projednávány s učiteli. Společně uskutečněné hospitace ředitele školy s členy inspekčního týmu, záznamy ředitele školy i obou zástupců a provedené rozborů hodin dokládají schopnost postihnout základní přednosti a nedostatky sledované výuky. Součástí záznamů a analýz jsou i případná nápravná opatření. Ta jsou razantní a účinná. Kontrola práce výchovného poradce, metodických orgánů a předmětových komisí je zprostředkována – přes výstupy. Některé *Zprávy předmětových komisí* jsou ve svém obsahu převážně výčetem uskutečněných akcí. Několik případů administrativních nedostatků (neúplné záznamy v třídních knihách, žákovské sešity bez kontroly učitele, nedůsledná a málo účinná oprava některých čtvrtletních písemných prací, nedostatky v žákovských knížkách: klasifikace s mínusy, chybějící informování rodičů, neúplné zápisy, zápis metody nikoli věcného obsahu, neobratné záznamy...) a inspekci zjištěné porušení učebních osnov v minulém školním roce ukazují na dílčí slabá místa kontrolního systému. Výroční zpráva školy a zápisy z jednání pedagogických rad obsahují jen obecnější odkazy na výsledky kontrol, mají nižší sebehodnotící a analytickou úroveň. Vedení školy klade správně důraz na kontrolu průběhu edukačního procesu. Oblast **kontrolních mechanismů** má celkově dobrou úroveň, pozitiva a negativa jsou v rovnováze.

Hodnocení kvality řízení

V oblasti plánování má ředitel školy stanoveny jasné koncepční záměry a reálné cíle. Plánování vytváří spolu s kontrolními mechanismy a vedením pracovníků funkční systém. Mezi výrazná pozitivní zjištění patří osobnostní předpoklady ředitele, jeho kooperativní styl řízení a pracovníky akceptovaná náročnost. Oblasti plánování, organizování a vedení a motivování pracovníků jsou hodnoceny jako velmi dobré, v systému kontrolních mechanismů byla zjištěná pozitiva a negativa v rovnováze. Celkově hodnotí Česká školní inspekce kvalitu řízení nadprůměrně.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Základní škola T. G. Masaryka Poděbrady je úplnou základní školou s 856 žáky, kteří se vzdělávají v třiceti šesti třídách. Druhá budova školy je odloučeným pracovištěm v Budovcově ulici Poděbrady.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Výroční zpráva o činnosti a hospodaření školy za školní rok 1998/1999.
- Podkladová inspekční dokumentace.
- Hospitační záznamy školních inspektorů.
- Materiály ředitele školy (plán práce, plán kontrolní činnosti, koncepční materiály, organizační řád, školní řád).
- Povinná dokumentace (třídní knihy, výběr třídních výkazů, rozvrh hodin aj.)
- Nahodilý výběr žákovských prací a žákovských knížek. Školní časopis.
- Tematické plány vyučujících.
- Projekt Zdravá škola.

ZÁVĚR

Podmínky

Ve škole je nadstandardní vybavení dvou počítačových učeben a informačního centra. Podmínky výuky celkově (materiální, personální a psychohygienické) hodnotí ČŠI jako nadprůměrné.

Hodnocení kvality vzdělávání

Výuka ve sledovaných předmětech – v rámci orientační inspekce – je celkově hodnocena průměrně.

ČŠI zaznamenala vzhledem k závěrům komplexní inspekce konané ve školním roce 1995/96 pozitivní vývoj především v přístupu vyučujících k práci s počítači. V současné době jsou všichni učitelé ZŠ T. G. Masaryka uživatelsky schopni pracovat se softwarem výukových programů a pohybovat se v síti Intranetu.

Hodnocení kvality řízení

Oblast řízení vykazuje celkově výraznou převahu pozitiv.

Ve sledovaných oblastech nebylo zaznamenáno neefektivní nakládání s přidělenými finančními prostředky.

Celkově je práce školy hodnocena nadprůměrně.

Složení inspekčního týmu

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Eva Grušová	Grušová v. r.
Členové týmu	Mgr. Zdeňka Fadrná	Fadrná v. r.
	Marie Voláková	Voláková v. r.
	Mgr. Karel Kumstýř	Kumstýř v. r.
	Mgr. František Kvasnička	Kvasnička v. r.
	Mgr. Pavel Skokan	Skokan v. r.

Datum vyhotovení inspekční zprávy

V Kolíně dne 6. dubna 2000

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 12. 4. 2000

Razítko

Mgr. Lubomír Zita

Zita v. r.

Podpis ředitele

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Nymburk	26. 4. 2000	031 175/2000
Zřizovatel Město Poděbrady	26. 4. 2000	031 176/2000

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
---	---	Nebyly připomínky.